

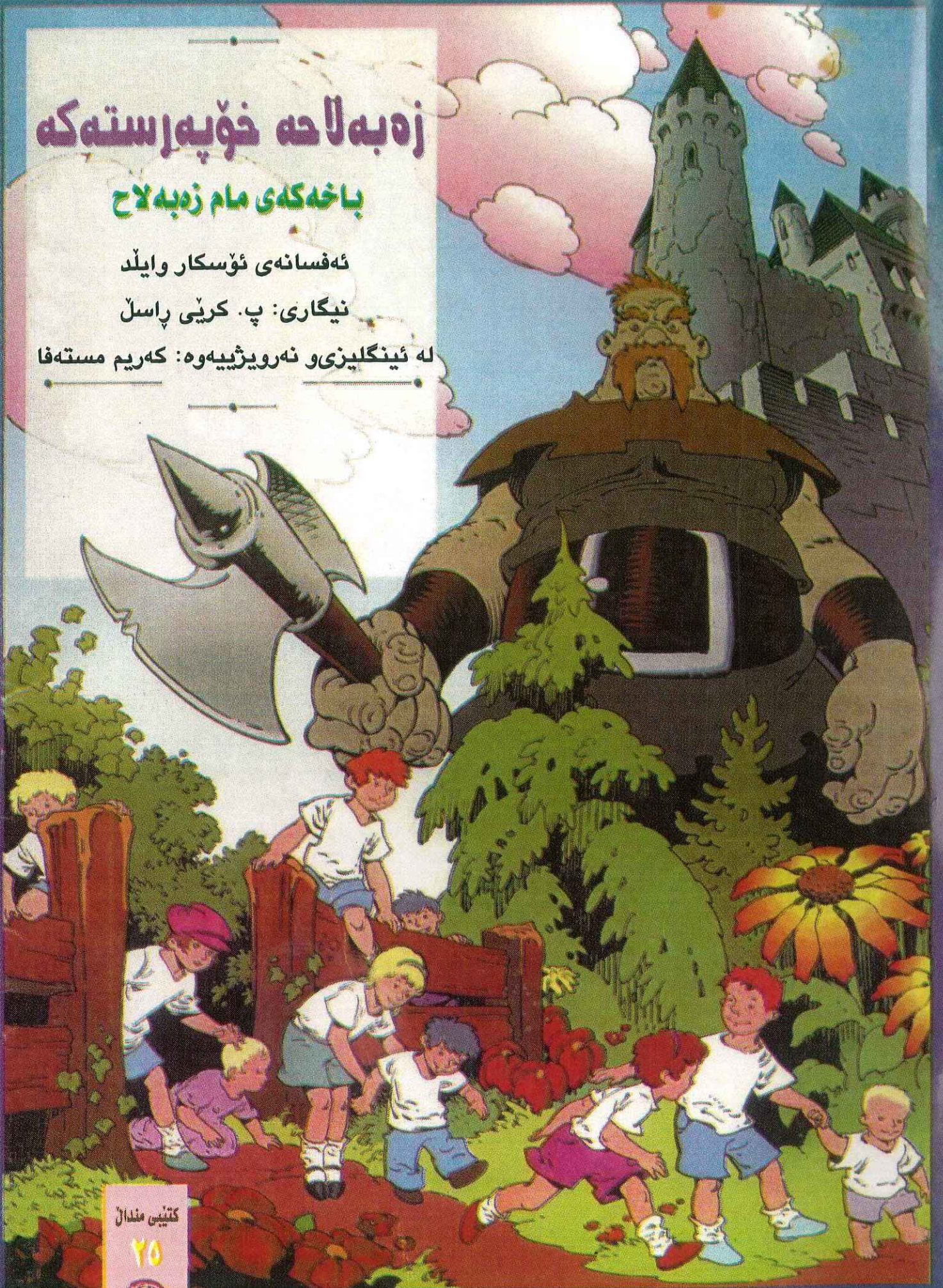
زەبەلاحە خۆپەرستەكە

باخەكەى مام زەبەلاح

ئەفسانەى ئۆسكار وايلد

نىگارى: پ. كرىي پارسل

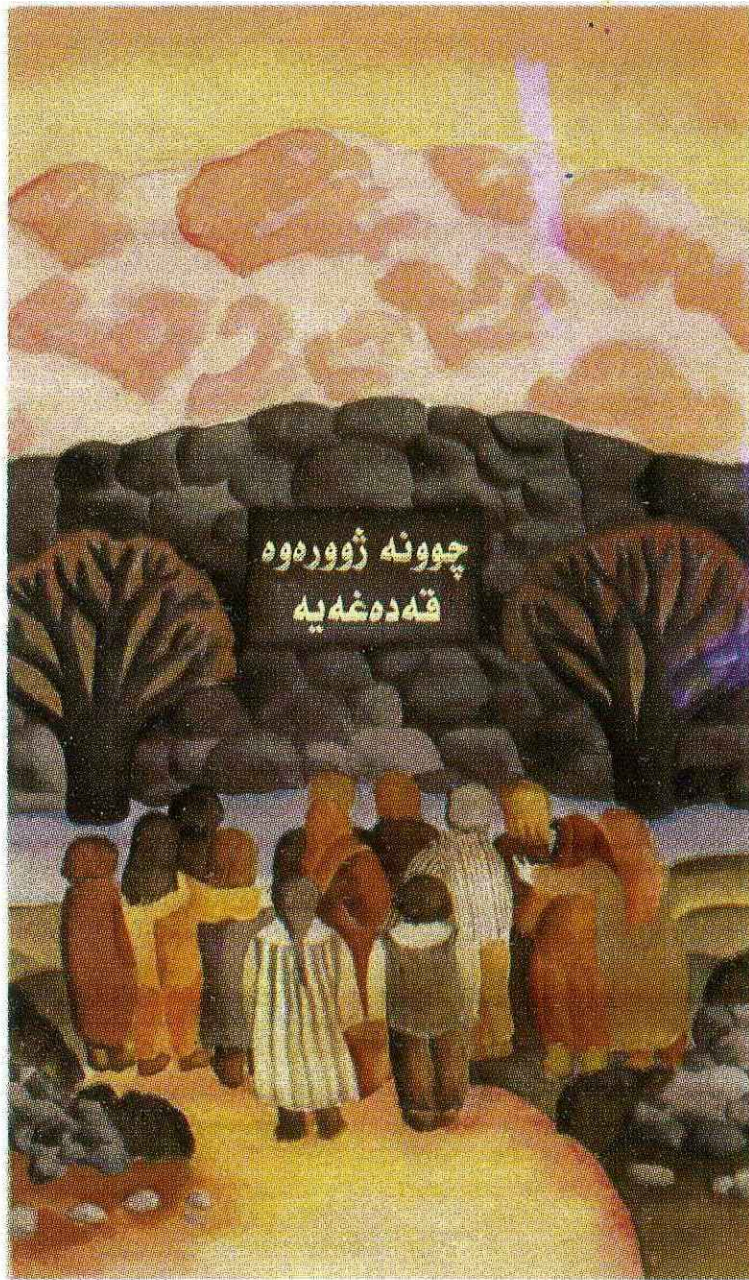
لە ئىنگلىزى و نەروىژىيەو: كەرىم مستەفا

كتىبى مىنال

۲۵

ئەمە كۆپى پۇستكار تىكە كە (ويناى) ناوہ پوكى چىرۆكە كە يە .

زەبە لاجە خۇيە رستە كە
 ئەفسانەى ئۇسكار واپىلد
 نىكارى: پ. كرىى راسىل
 دەزگای بلاوكر دنەوہى نەروىژى سالى ۱۹۹۲
 چاپكر دنى لە ئەمريكا سالى ۱۹۹۳
 لە ئىنگلىزى و نەروىژىيەوہ: كەرىم مستەفا

پېرۇژەى كىتئىبى مىندال: (۲۵)
 دەزگای چاپ و پەخشى سەردەم
 سەربەرشىتیار: مەلكەوت عەبدوللا
 نەخشەسان: قادىر مىرخان
 چاپ: ئۇفسىتى تىشك
 نرخی: (۷۵۰) دىنارە

2004

زەبەلاخە خۇ پەرستەكە

بېروانن ئەي
مىندالان

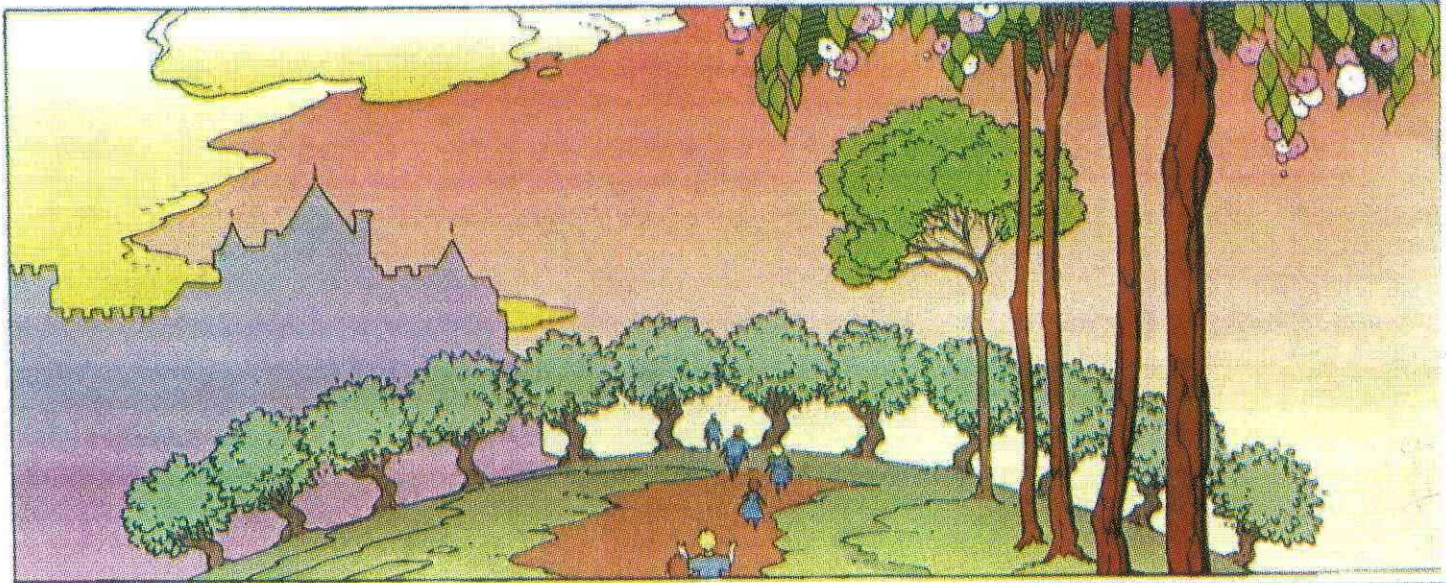

نىگارى: پ. كرىي راسىل

ھەموو پۇژى دىواي گەپانەرەي
مىندالەكان لە قوتابخانە، دەچوونە
ناو باخەكەي مام زەبەلاخەو
دەستيان بە يارىكردن و پاكردن و
پىكەن دەكرد.

باخەكەي مام زەبەلاخ، تا بلىي دىگىرو جوان بوو. ناو راستى باخەكە بە چىمەئىكى سەرزو نەرم تەپ داپۇشرايوو. لەملاو لەرلاو گولى جوان و رەنگارەنگو بۇنخۇش، لەناو چىمەنەكەدا رەك ئەستىرە
بلاويبونەرە. جگە لەمانەش دوانزە درەختى قۇخ لە باخەكەدا ھەبوون، كە لە بەھارندا سەرتاپا بە گولى پەمەيى دادەپۇشران و لە پايزانىشدا لەقەكانىام بە قۇخى گەييوو بە تام دەچەمانەرە.

پۇژىكان مام زەبەلاخ گەپايەرە

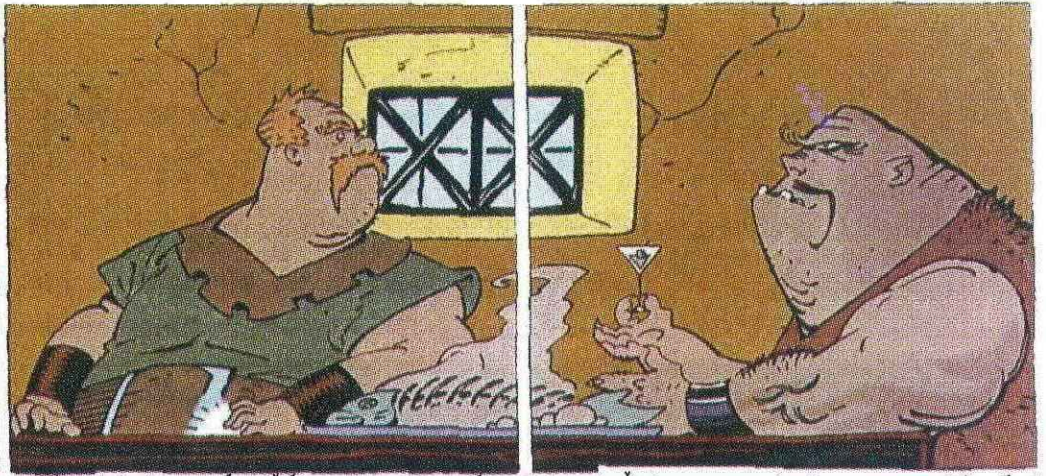
ئىمە چەند
شادمانىن لەم باخەدا

مىندالەكان بە يەكتريان دەگوت

بالىدى جوان و رەنگارەنگ، ھىتتە
بە ناوازي شىرىن دەپانچىرواندىن
مىندالەكان تەچار دەبوون كە وان لە يارىكردىن
دەيشن و بە سەرسامىيەرە كرىيان بو رادىرەن

مام زهبلالاح حهوت سال بور چووو بو ميوانى بولاي (رهزاگرانى) هاوپيى دواى تيبهپوونى حهوت سال و دواى كه هه رچيبهكيان هه بوو پيكهوه باسيان كرديو، ئيتير هيج نه ما بوو باسى بكن؛ جا مام زهبلالاح بريارى دا بگه ريتوه بول قهلاكهى خوئى كه له ناوه راستى باخكهدا بوو.

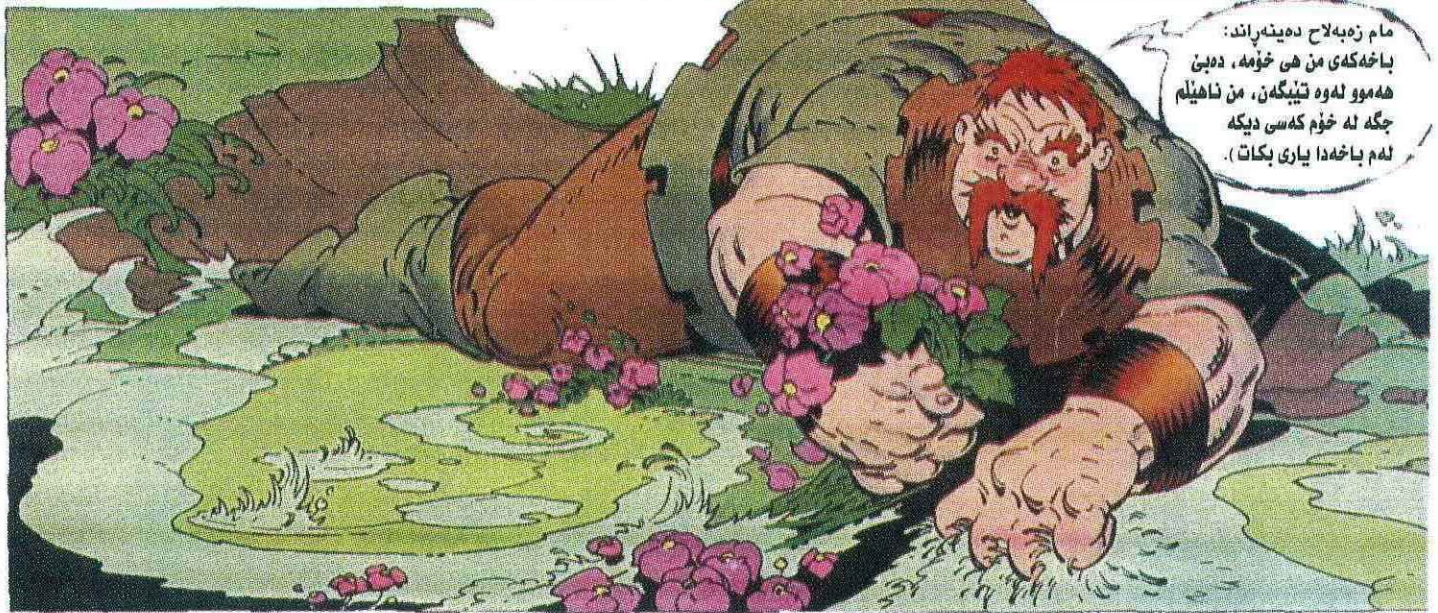
كه گهيشته به رهوهو ديتى نهو هه موو منداله له باخكهدا گهمدهكن؛ به دهنكيى گرو بهرز هاوارى كرد:

نهوه چى دهكن له ناو باخكهى مندا؟

هه مندالهو به لايهكدا ههلاتا

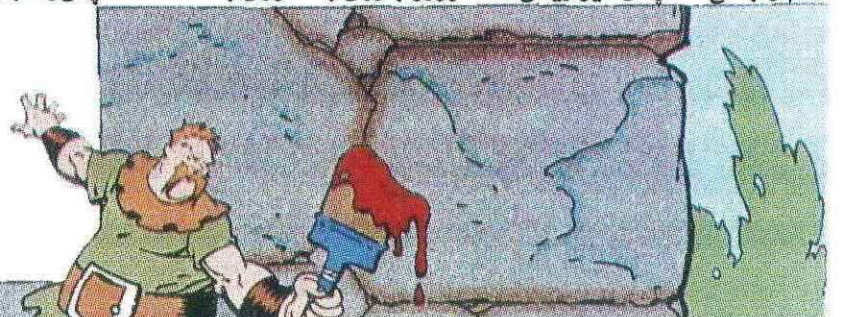
مام زهبلالاح دهينهپاند:
باخكهى من هى خووه، دهبى
هه موو نهوه تيبگهن، من ناھيلم
چكه له خووم كهسى ديكه
لهم باخكهدا يارى بكات.

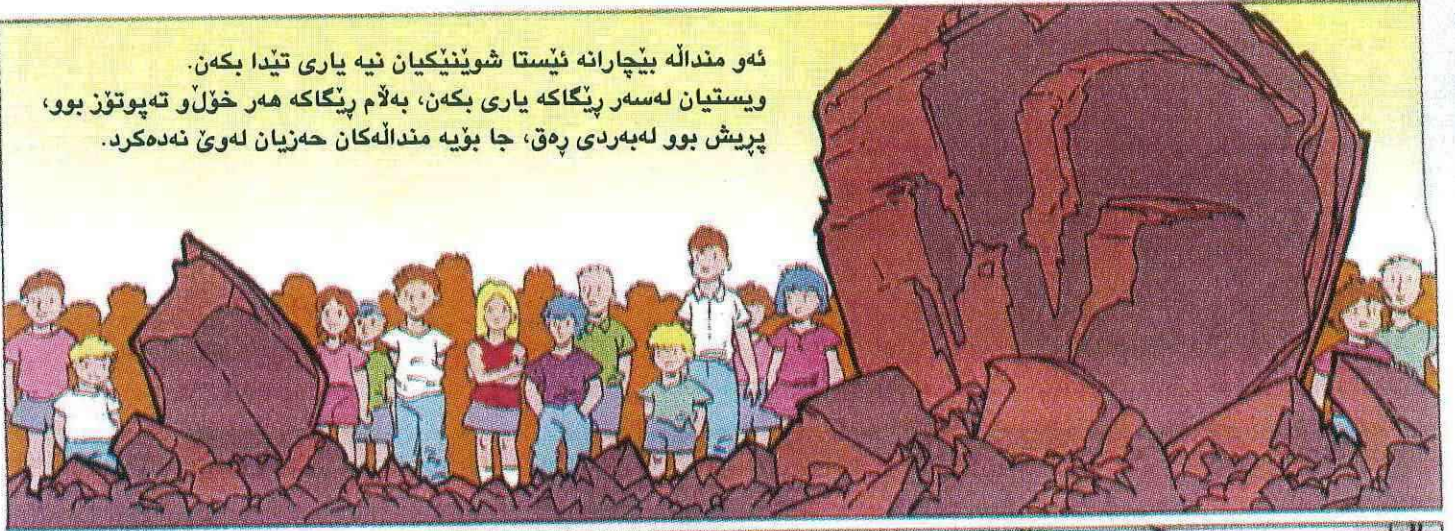
مام زهبلالاح؛ له رقان ديوارىكى نهستورو بهرزى به دورى باخكهدا هه لچنىو تابلويهكى گورهشى پيدا هه لواسى. له سهه تابلوكه نووسرا بوو:

هاتنه ژوروهه قهدهغهيه،

سهه رپيچيكار سزا دهديت

ئەو مندالە بېچارانە ئىستى شۆيىنىكىيان نىيە يارى تىدا بىكەن.
 ويىستيان لەسەر پىگاگە يارى بىكەن، بەلام پىگاگە ھەر خۇل و تەپوتۇز بوو،
 پىرېش بوو لەبەردى رەق، جا بۇيە مندالەكان ھەزىيان لەوى نەدەكرد.

مندالەكان لىواي ئەرەي ئەركى قوتابخانەيان تەوا دەكرد،
 ھەر بە دەروخول باخەكەدا دەھاتن و دەچوون و
 باسى جوانى باخەكە گول و درەخت و چىمەنەكەيان دەكرد و
 بە غەمبارەرە بە يەكترىان دەگوت:

ئاي كە
 دلخۇش بووين
 لەم باخەدا!

كاتى بەھار ھات، گولى رەنگاوپرەنگ دەشت و دەريان داپۇشى
 جىرەوى مەلى دەنگخۇش ھەموو شۆيىنىكى پىرکىر دىبوو:

بەلام تەنھاو تەنھا، لە باخەكەي مام زەبەلاخدا نەيە مېشتا
 زىستان بوو. مەلى دەنگخۇش چۆن لە باخىكەدا دەخوئىنى
 كە مندالى تىدا نەبىت؟ درەختەكانى باخەكەش چۆنكە
 گوئىيان لە قىرەو پىكەتىنى مندالەكان نەبوو، مېشتا لە خەزى
 زىستان بەناگا نەھاتىبو نەرە و تاقە چرۆيەكېشىيان نەكردىبوو.

پۇئىكىيان گولنىكى جوان لە سووچىكى باخەكەو سەرى لەناو گىيائى چىمەنەكەو بەرزكردەو؛ بەلام ھەر كەنووسراوى
 سەر دىوارەكەي بىنى، زۇر خەفەتى بۇ مندالەكان خوارد و لە داخا سەرى خۇي كىردەو بەناو گىياكەدا و لىئى ئوستەو.

ھاتنە ژورەو قەدەغەيە،
 سەر پىچىكار سزا دەدرىت

ھاتنە ژورەو قەدەغەيە،
 سەر پىچىكار سزا دەدرىت

ھاتنە ژورەو قەدەغەيە،
 سەر پىچىكار سزا دەدرىت

به فر، گياو دارو به ردي سپيگردبوو. زوقم هه موو لقويو پي دره خته کاني به چلوورهي زيويين رهنگر دبوو.

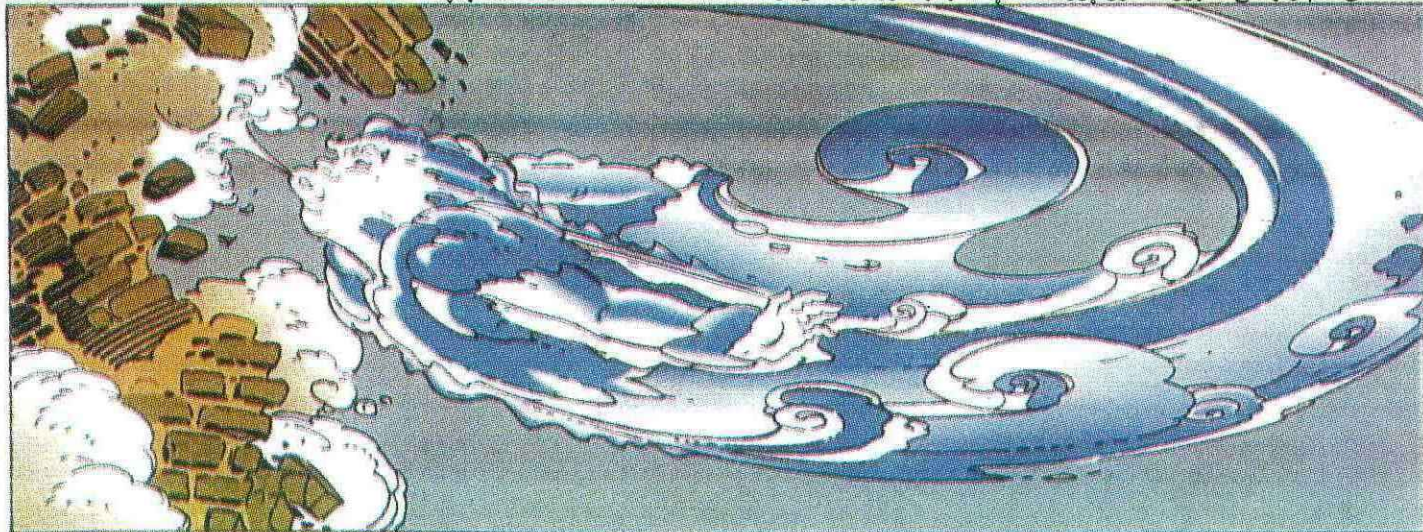
نهوانهي که زور دليان
خوشبوو له باخه کهدا،
تهنها به فر و زوقم
بوون، هاواريان
دهکرد و دهيا نگراند.

به هار نه م
باخي
له بير چوته وه

نه مسان
بوخومان
هه له باخه دا
ده مينينه وه

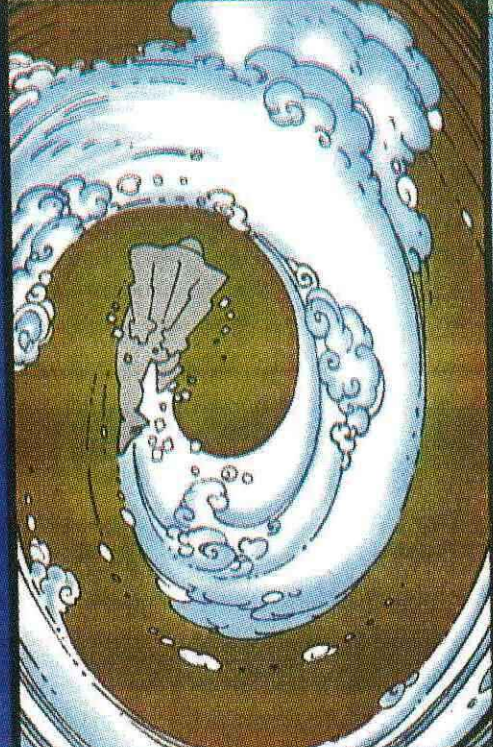
جا داواشيان له ره شه باي هاوړنيان کرد که بيټ به ميوانيان؛ نه ویش به لوره لور هات. له تاو باخه کهدا هه تهراتي ني دهکردو مهر چي گويسوانهي کوشکو و قهلاکهي مام زه به لاح هه بوو هه موو رووخاند. ره شه با به لوره لور ده يگوت. گهر تهرزهش بانگه کين، نيتر پيره که مان ته اوو ده بيت. جا نارديان به شوين تهرزه دا.

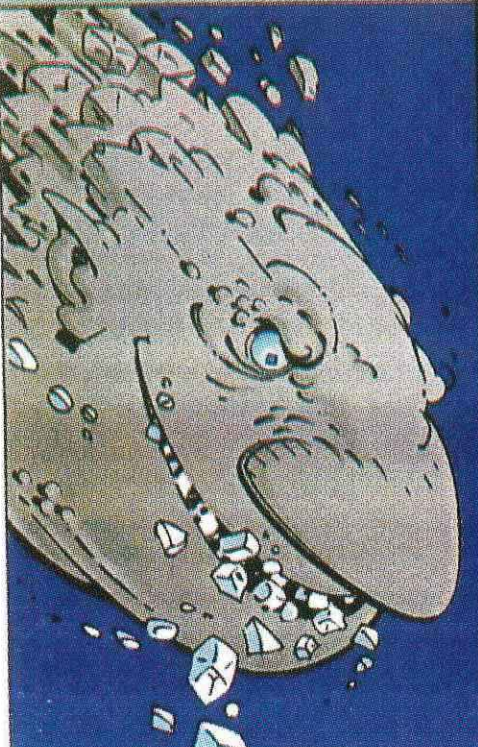
تەرزەش بە ھەلەداوان ھات و دایکورد.

پوژانە سەن سەعات تەرزە دەباری و تەواوی سەرمایە کۆشکەکی چال و چۆل کردیوو.

تەرزە، بۆر دەچوووە، ھەناسەکانی دەتگوت شەختەیه!

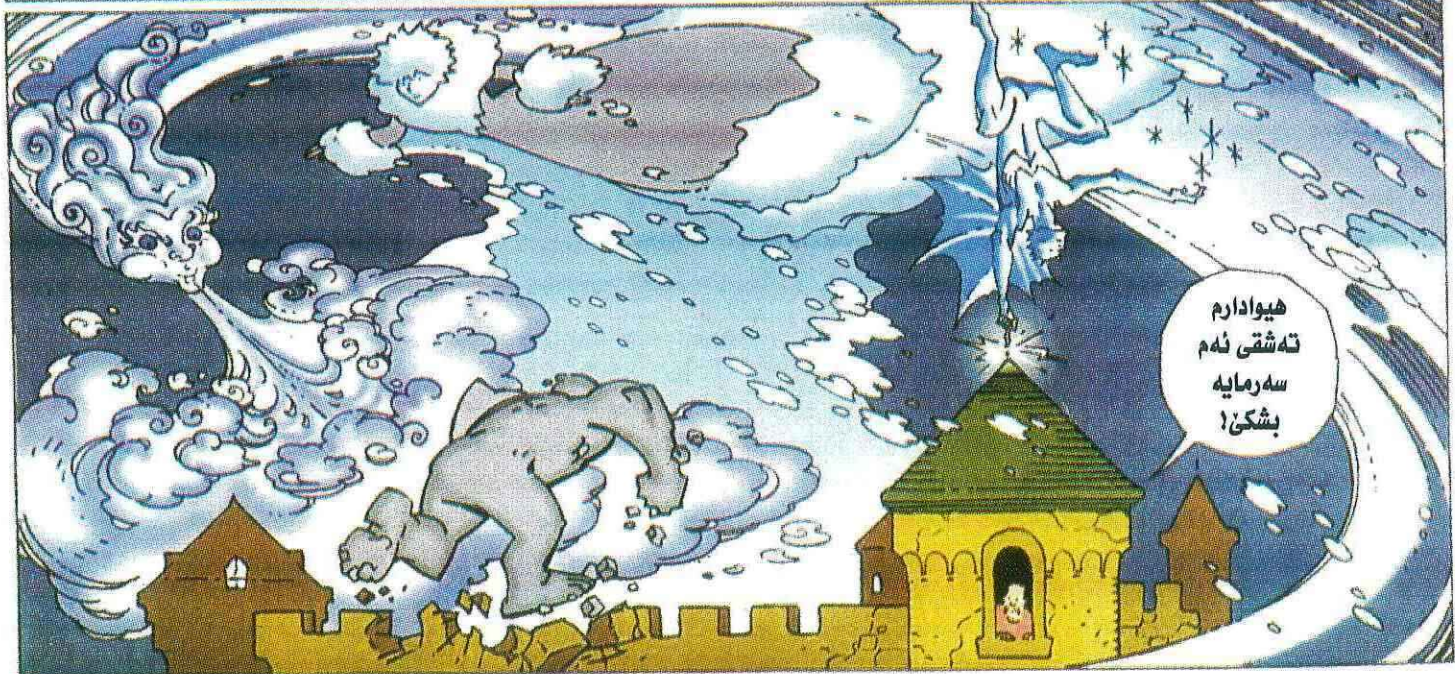
من نازانم بۆچی بە ھار ھەر نەگە یشتە باخەکە ی من !!

پوژیک زەبەلاخە خۆپەرستەکە لە پەنجەرە ی ژوورەکە یەوہ لە باخە ساردو سەرکە ی خۆی دەروانی و لەبەر خۆیەوہ وتی و دەتگوت

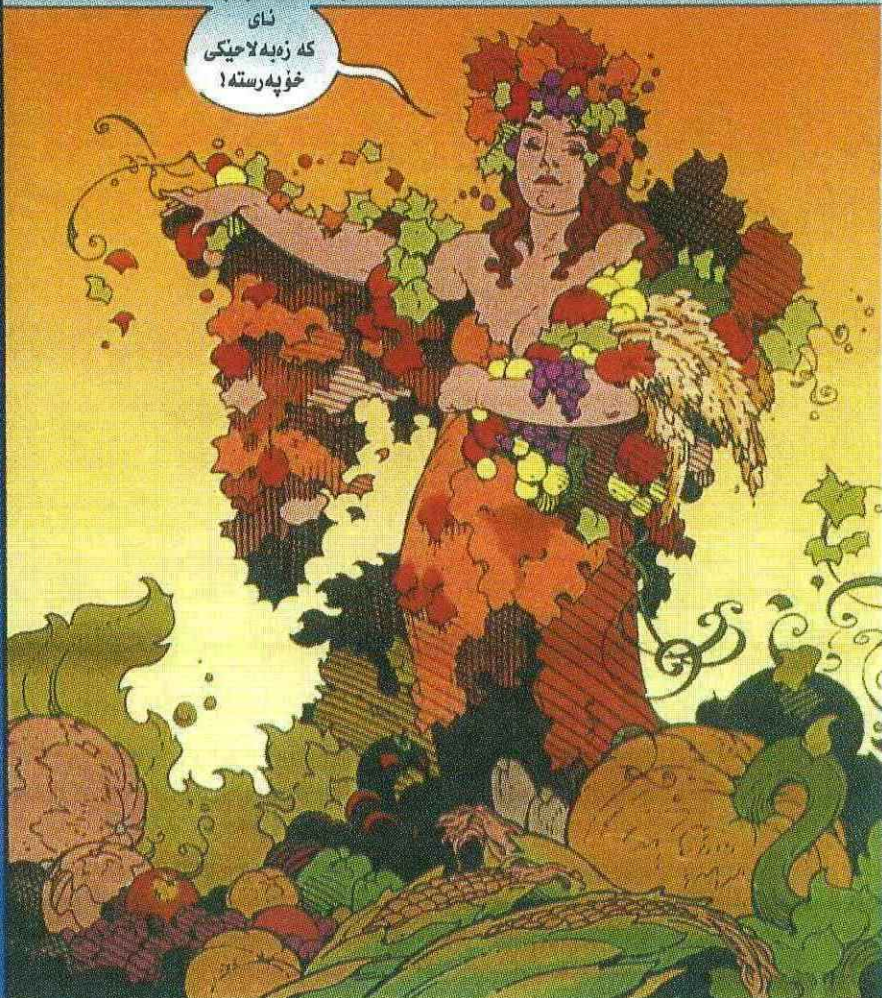

ھیوادارم تەشقی ئەم سەرمایە بشکی!

وہی، بہار ہر نہات و ہاویلیش ہر نگہیشت. خاییز، میوہی زہردو گہویی بہسہر گشت
باخیکا باخشہوہ تہنا باخکہمی مام زہبہلاح نہبیت. خاپیز، تا تیہری ہر دہیگوت.

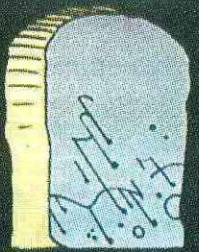
نای
کہ زہبہ لایکی
خوپہرستہ!

بہ فرور زہ قم و نوزہو
رہشہبا، ہر
تہراتینیان بوو
لہناو باخکہدا.

بہیانہکیان ہیشتا مام زہبہلاح ہر لہ جیگہکہداپیدا تلی دہدا، شہپوئی موسیقای بہ سۆز، ہات و
پابورد بہلای گوئییدا. ناوازمکہ ہیندہ بہ سۆز بوو، مام زہبہلاح پیی وابوو کہ نہوہ تیپی
موسیقای کۆشکی پاشایہو بہ دہم موسیقالیڈانہوہ بہو نزیکانہدا تیڈہپہرن، بہلام لہ راستیدا
شالوریککی خنجیلانہ بوو، لہسہر قہراغی پەنجہرہی ژورہکەمی مام زہبہلاح نیشتبوہو دہیخویند.

چونکہ لہ میژ بوو مام زہبہلاح جریوہی مہلانی نہبیستبوو،
پیی وابوو نہو جریوہیہ خۆشترین ناوازیکہ کہ لہ ژیانیدا بیستووہتی!

* خا: کورتکراوہی خاتوو: خانمہ

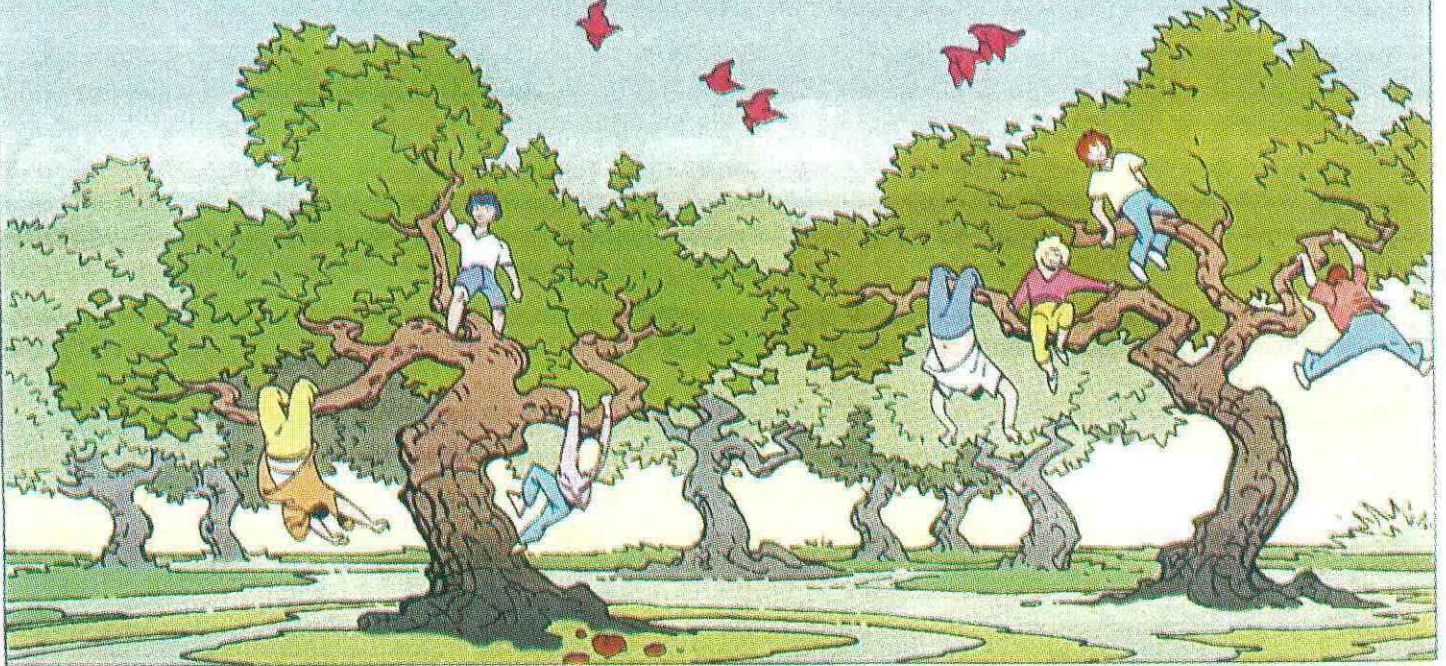
به په له له جیگاگه ای هاته دهرئو
چوو له په نچه ره گه ره ته ماشایکرد

وايزانم
به هار
هات!

هر له گه ل جریوه ای مه لدا، ره شه با له اووره کهوت، تهرزه له زرمه زئی کهوت.
بؤن گولاویکی خؤش له په نچه ره گه ره هاته ناو ژوره کهی.
کاک زمه بلاح، که هیشتا هر له ناو جیگاگه ای بوو؛ به بؤله بؤل له به رخویه وه گوتی؛

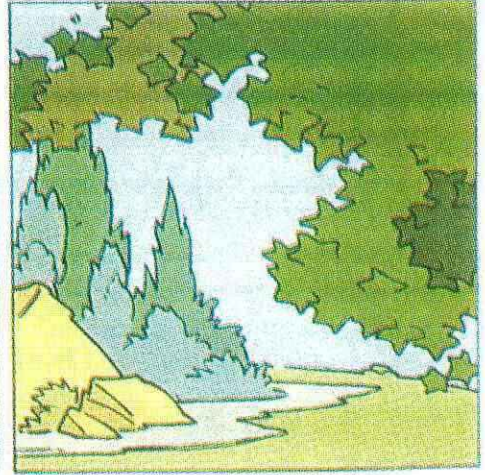
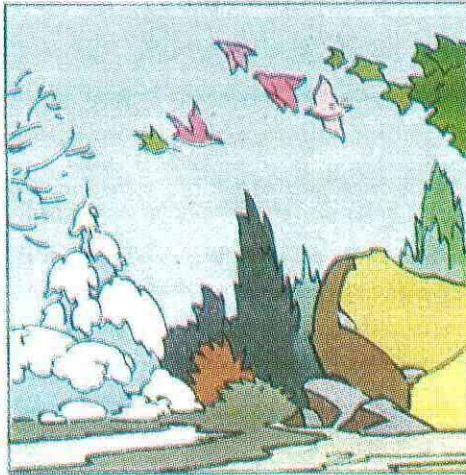
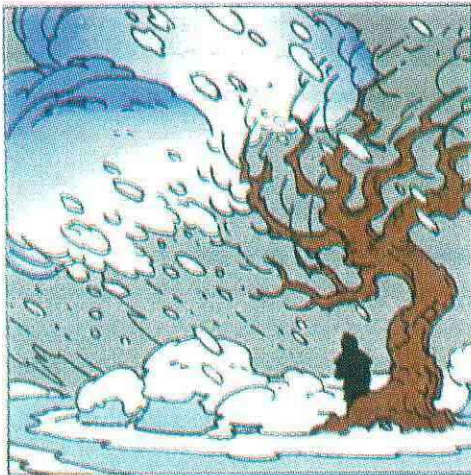

جوانترین دیمه نی بیینی. له ده لاقه یه کی بجوکی قه د دیواره که وه مندالان هاتیوونه ناو باخه که وه. به درمخته کاندای هه لگه پابوون و له سر
لقی هر درمختی مندالی جولا نه ی ده کرد. درمخته کان زور دلشاد بوون به گه پانه وهی منداله کان و له خوشیان هه موو چل و پویه کانی
خویان به گه لا داپوشیبوو. به نازوه ده ستیان به سه ری منداله کاندای ده هیئا. بالنده کان له م چله وه بؤنه و چل ده فرین و ده یانجریواند.
گولی جوانی ره ناو پره نگیش له ناو چیمه نه که وه سه ریان دهر هیئا بوو، پیده که تین. که شوه وه ای باخه که پریوو له خؤشی و کامه رانی.

به لام له سوچیکی باخه که دای هیشتا به فرکه نه چوو بؤوه هر زستان بوو

نای که دیمه نیکی جوان بوو!

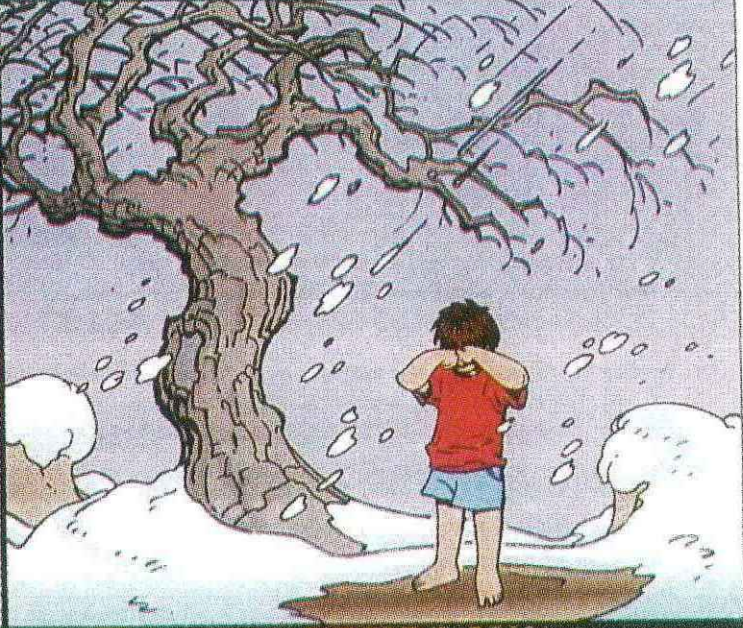
به لام کوره چکول،
 هرچی دهکرد، دهستی
 نه دهگه یشته نزمترین
 چلی درهخته کاش.

پیره درهخت تا نهو جیگه بهی توانی خوئی
 نوشتانده رهو به کوره چکوله کی گوت:

له سوچی نهوسه ری باخه که، کورنگی بچکوله له ژور درهختیکدا وه ستابوو. مینده ختجیلانه بور
 تهنهت دهستی نه دهگه یشته نزمترین چلی درهخته که، بویه به کول دهگرا. پیره درهختیش مینشتا
 هر زوقم چلوره بوو. ره شه باش به هموو میزی خو به وه ده به به ژاند.

خوت هه لواسه
 به لشیگدا
 کوره چکول

نیستا ده زانم که
 بوچی به هار پرووی
 نه ده کرده نیره

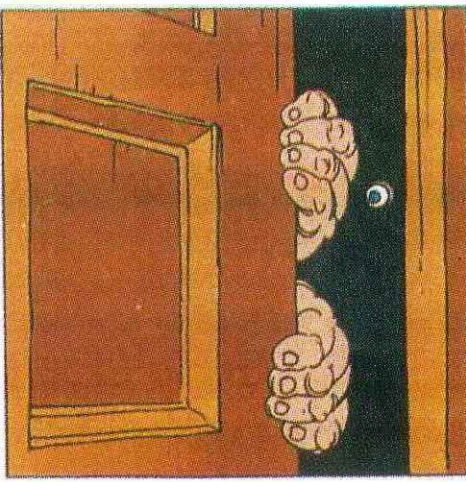
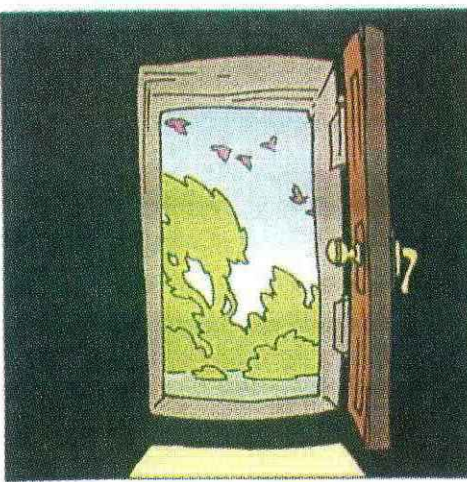
نای چهند
 خو په رست بووم!

ده بی نهو کوره چکوله به بخمه سهر
 لقی نهو درهخته و ده بی نهو دیواری
 دهوری باخه که بروخینم. ده بیت باخه که م
 بیبت به یاریگای هه همیشه یی مندان

مام زه به لا حیث له دوره وه هر
 سهیری ده کرد، که نهو دیمه نهی
 دیت، دلی زور به و کوره چکوله به
 سوتا و له به رخویه وه گوتی:

مام زه به لاج،
 به راستی
 په شیمان بور
 له وهی که
 کرد بووی!

به په له به پلیکانه ی قه لاکه یدا هاته خواری و ده روزه کی به هیواشی کرده وه و چوه ناو باخه که وه.

بهلام ههركه مندالهكان بينيان وا مام زه به لاج هاتوته نيو باخه كه وه، له ترسان ههريه كه به لايه كدا تئي تهقان

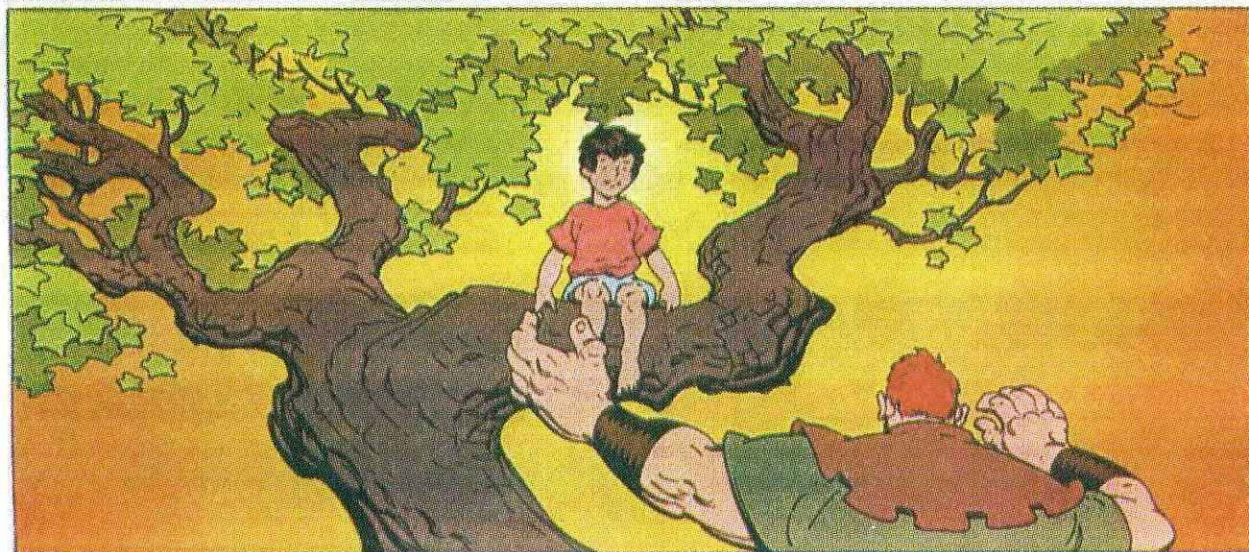
ديسان بووه به زستان له ناو باخه كدا

تهنها كوره چكۆل تهين مهر له جيني خويدا زاوه ستايوو، رايته كرديو، چونكه چاره كاتي پريووويون له فرميسك

بويه مام زه به لاجي ته دييوو كاتي كه هاتبووه ناو باخه كه وه

مام زه به لاج له پشتوه كوره چكۆل ههنگرت و له سهه دهستي خوي داناو به هيواشي خستيه سهه لقيكي درهخته كه. درهخته كه يه كسهه لقي و چل و پوپه كاتي به گه لا داپوشراو مهال و بالندهي دهنگوشي به سهه وه نيشته وه.

كوره چكۆل له سههه قهدي درهخته كه وه ههردوو دهستي دريژكرد

كرديه مله نه ستوره كه ي مام زه به لاج

ماچيكي كرد

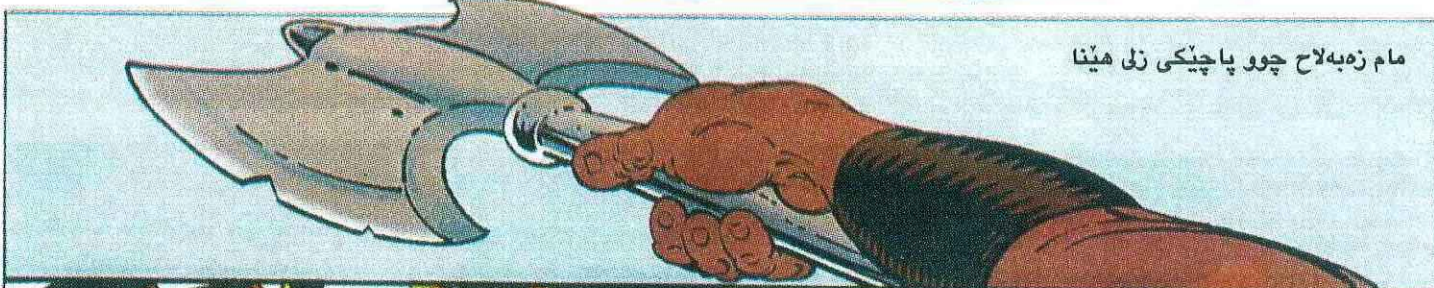

جا که منداله کان بینیان مام زهبلال چیدی توره نیه لهگه لیاندا، هموو به قریوو پیکه نینه وو به پاکردن هاتنه وو ناو باخه که لهگه هاتنه وو نه وائیشدا به هاریش گه رایه وو ناو باخه که

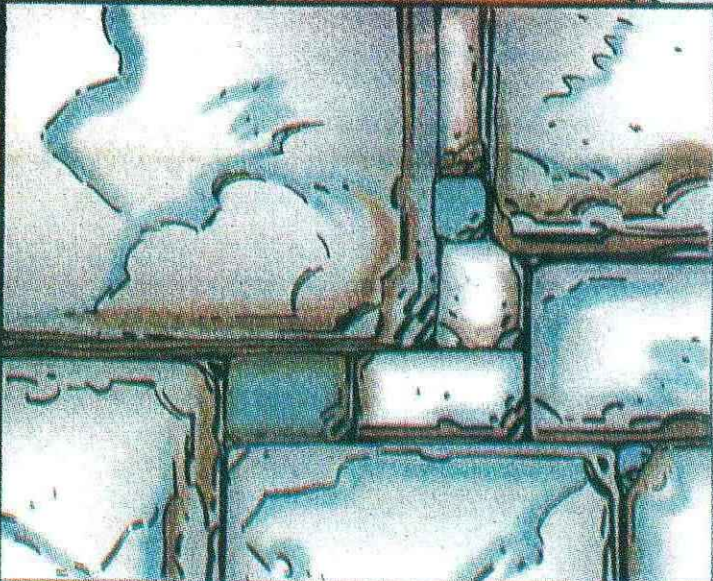
منداله خنجیلانه کان،
نیتر نه مه باخی نیوه یه!
مام زهبلال
پویکرده
منداله کان و کوتی

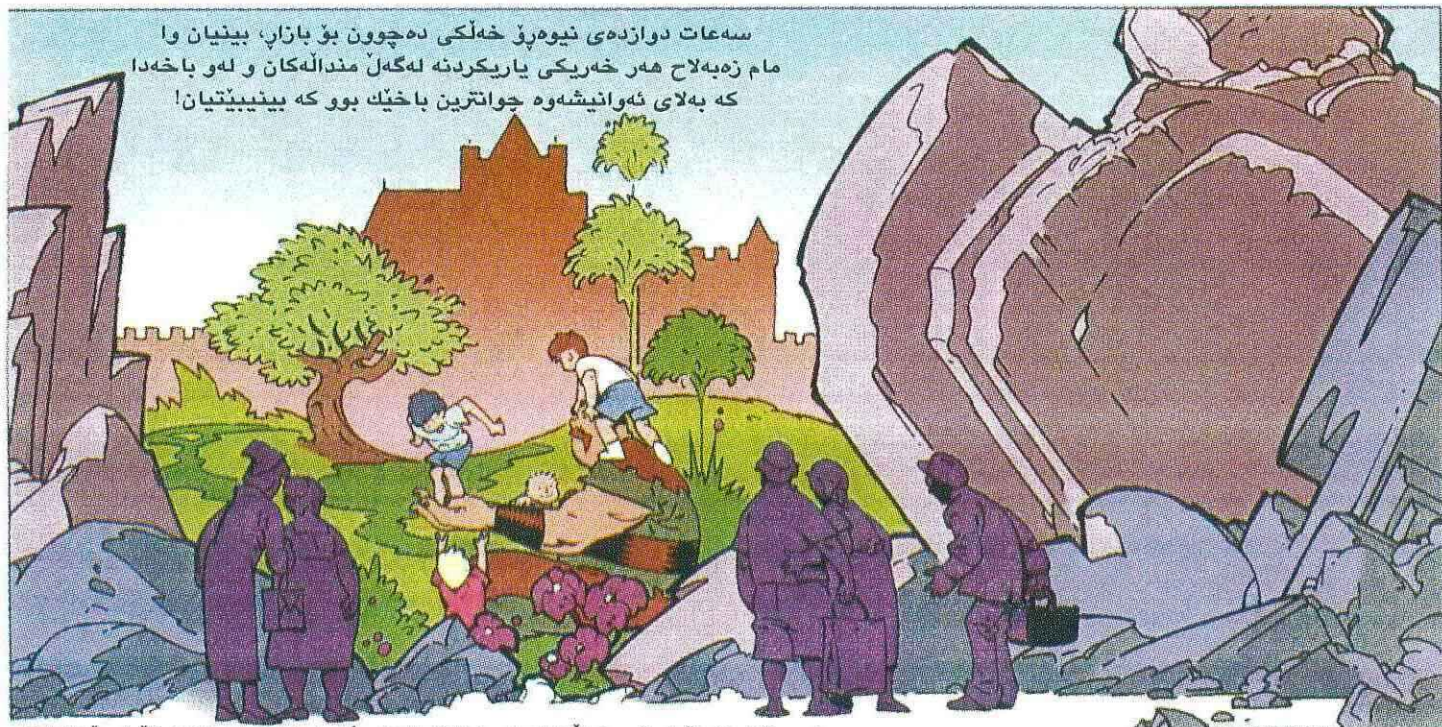
مام زهبلال چوو پاچیکی زلی هینا

هموو دیواری دهوری
باخه که ی پوو خاند

سه‌عات دوازده‌می نیوه‌رۆ خه‌لکی ده‌چوون بۆ بازار، بینه‌یان وا
 مام زه‌یه‌لاح هه‌ر خه‌ریکی یاری‌کردنه‌ له‌گه‌ڵ منداله‌کان و له‌و باخه‌دا
 که به‌لای شه‌وانیشه‌وه‌ جواترین باخیک بوو که بینه‌یی‌تیا‌ن!

ئه‌و پۆژه تا ئیوارێ، منداله‌کان له‌ باخه‌که‌دا هه‌ر گه‌مه‌یان کرد؛ کاتێ ئیوارێ داها‌ت،
 منداله‌کان ها‌تن تا‌کو ما‌ئا‌وایی له‌ مام زه‌یه‌لاح بکه‌ن، شه‌ویش لێی پرسین:

ئه‌ی ئه‌وه‌ گوا برا‌ده‌ره
 گچکه‌که‌تان؟ ئه‌و کوره‌ی
 که من خسته‌مه‌ سه‌ر
 لقی دره‌خته‌که

وه‌ی منداله‌کان ده‌یانگوت
 که نازانن له‌ کوێ ده‌ژێو
 پی‌شتریش هه‌رگیز نه‌یان‌دیوه

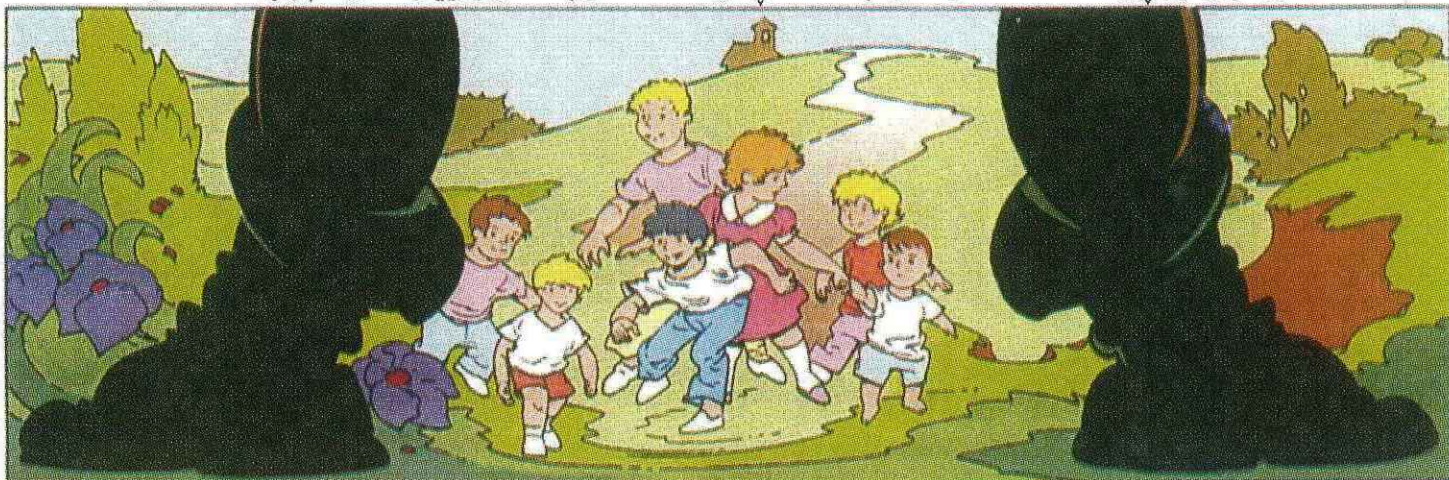
ده‌بن پێی بیژن
 که سه‌هینی
 بیته‌ ئیره

نازانن، دیارنه‌ماوه

ژۆر
 دلگران بوو

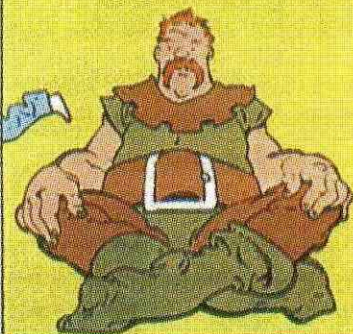
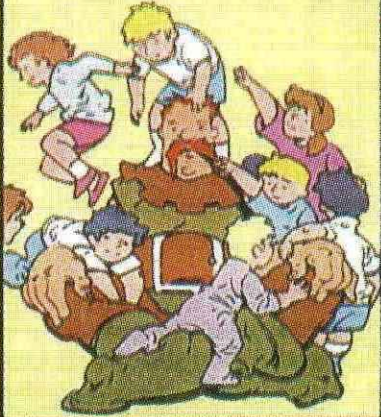
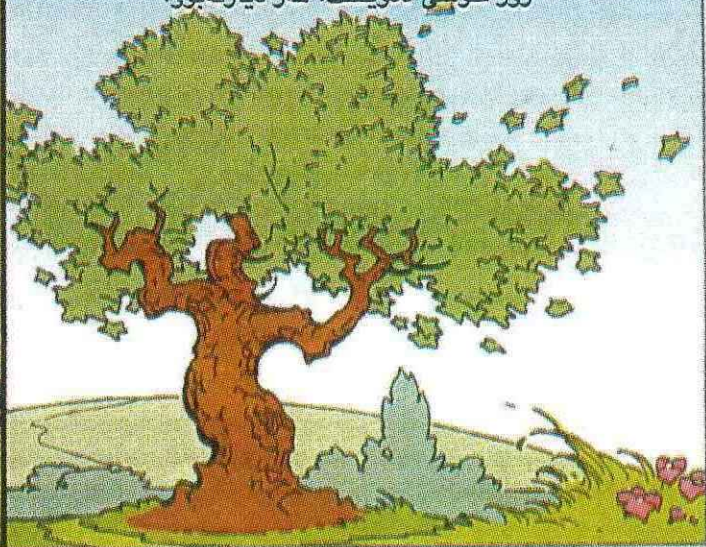
هموو دواى نيوهرپويهك، كه مندالهكان له قوتابخانه دهگهراڼهوه دههاتنه ناو باخهكو وازييان لهگهډ مام زهبه لاحدا دهكرد.

بهلام نهو كورپه چكولهيهى كه مام زهبه لاح زور خوشى دهويست، ههر ديارنهبوو.

مام زهبه لاح لهگهډ گشت مندالهكاندا ميهره بان بوو؛ بهلام زور بيري هاوپرئ چكولهكهى دهكردو زورچار باسى دهكرد بو مندالهكان و دهيكوت:

زور
حهزدهگه
بيبينم

سالان دههاتن و تيدهپهريين؛ مام زهبه لاحيش پيرترو بيتاقهتر دهبوو.

تواناى ياريكردنى لهگهډ مندالهكاندا نهمايوو. لهسهر قهتهفهيهكى گهوره دادهنيشت و له باخهكهى رادهماو سهيرى گهمو يارى مندالهكانى دهكردو لهبهرخويهوه دهيكوت:

من گهډى گونى جوانم
ههن، وهلى مندالان
جوانترين گونن!

سەرلەبەییانی، پوژنیکی زستان، مام زەبەلاح خەریکی جل لەبەرکردن یوو،
لە پەنجەرەیی ژوورەکەشییەووە لە دەریی دەروانی

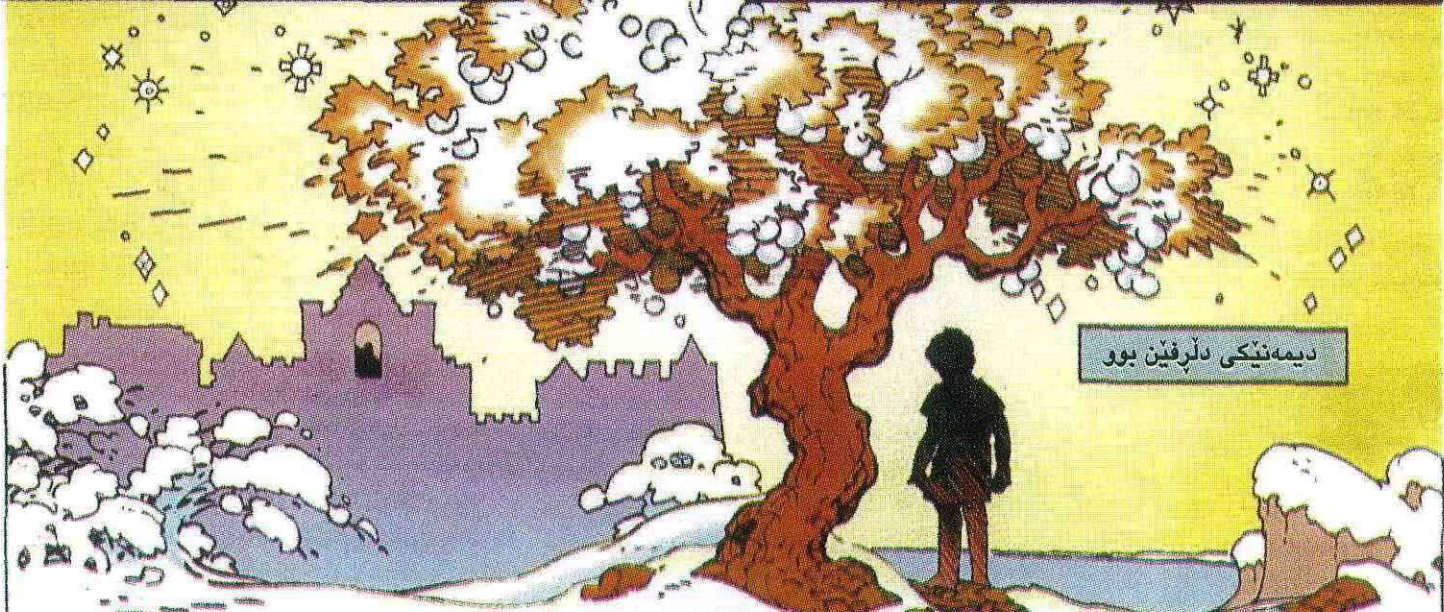

نیتر نیستا مام زەبەلاح
چیدی رقی لە زستان نییە!
چونکە دەزانی کە زستانیش
هەر بەهەرە، بەلام بە
نووستیویوی
گولانییش لە خەردان!

مام زەبەلاح وەک ئەویدی بێوا بە چارەکانی خۆی ئەکات
کەرەتە چارەمەلگولانی و هەر دیکەتی دەدا.

دیمەنیکی دایرفین یوو

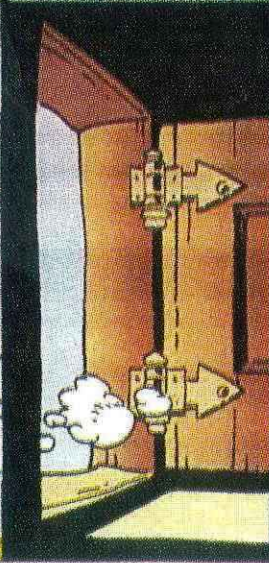

درەختی سوچی ئەوسەری باخەکە، سەرتاپای بە گولای سپی دایوشرابوو. لاقەکانی زێرین و چلەکانی میووی
زیوینی پێدا شوژشبوونەووە. ئەو کۆرە چکۆلەیهش کەوا مام زەبەلاح خوێشیدەویست وا لەژێردا پارهستارە.

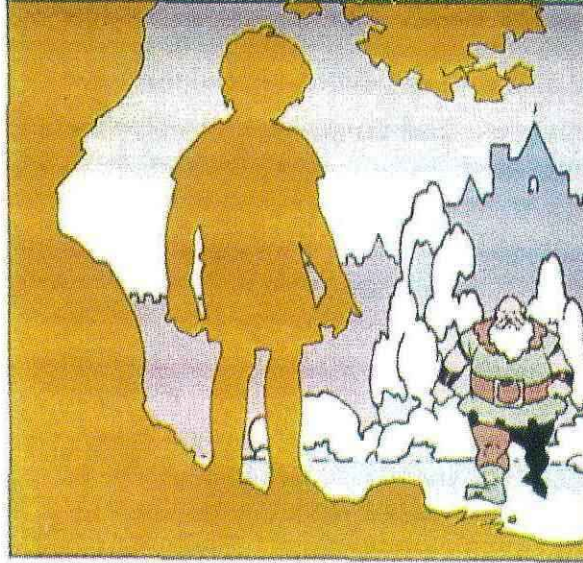
مام زەبەلاح لە خوێشیان، چەندی لە توانادا مەبوو
بە پەلە لە پلیکاتەکان چوووە خوارئ

دەرگای قەلاکەسی کۆدەووە

چوووە ناو باخەگەرە. بە پەلە بەسەر چیمەتەکەدا
بەرەو لای کۆرە چکۆل چوو

کاتیک گه‌یشته لای کوره‌چکول، هردوو چاری
سور بووه‌وه و به توره‌بیه‌وه هاواریکرد:

کن ویراویه‌تی
وا له‌تو
بکات؟!

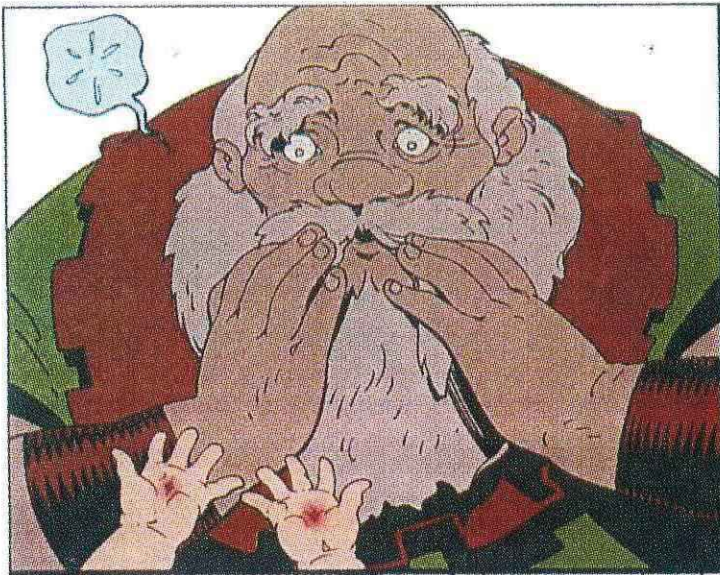
ئاخر به‌ری هردوو ده‌ستی و
هردوو پشته پیی کوره‌چکول
جیی میخی پیوه دیارپوو
خوینیشی تیزابوو!

مام زه‌بلاح هدر هاواری ده‌کردو ده‌یترا‌اند:

کن وای لی‌کردوویت؟
به‌س پیتم بلی
شمشیره‌کهم ده‌هینم و
ده‌چم ملی ده‌پهرینم!

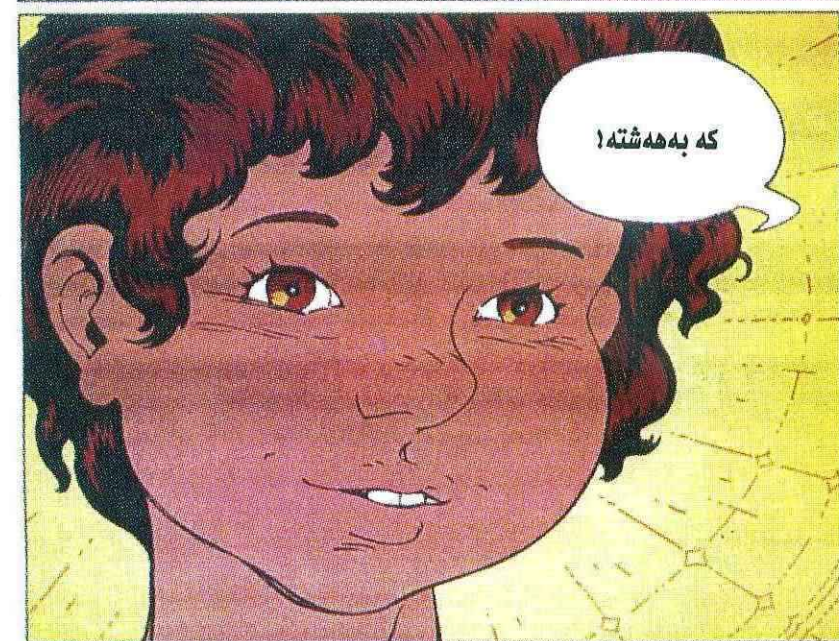

ئا، ئەم بىر ئىش
نېشانە
خۇشەويستىن؟

تۆ كىيىت؟

مام زەبەلاخ زۆر بە سەرسامىيەۋە بە چۆكدا ھاتو
لەبەردەم ئەو مىندالە بچكۆلەيەدا نووشتايەۋە

كە بەھەشتە؟

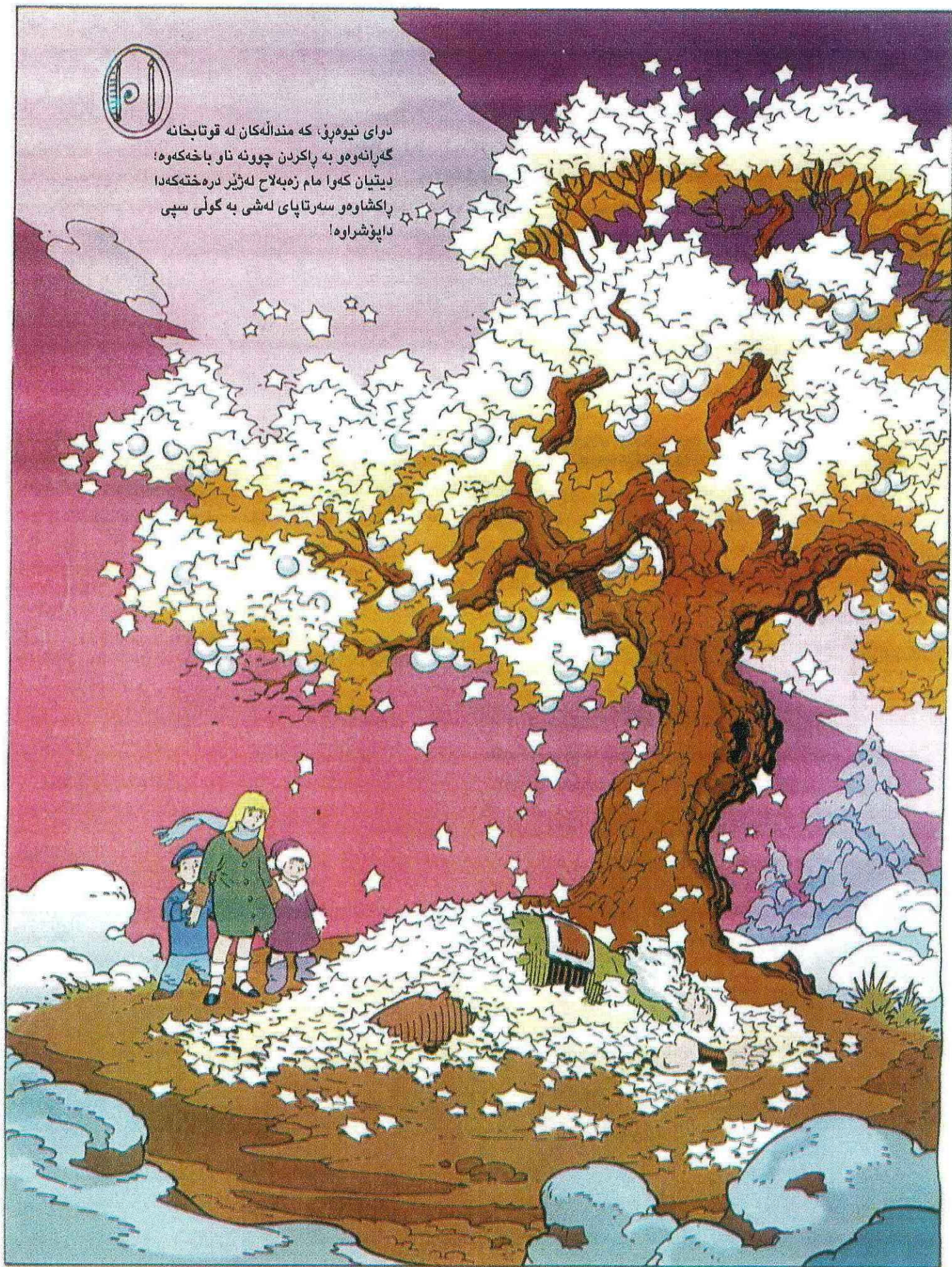
ئەمروش
تۆ دەتوانى
بىيىتە باخەكەم

كۆرە چكۆل بە دەم
خەندەۋە سەيىرى مام
زەبەلاخى كىردو گوتى:

تۆ جارىكىيان
ھېشتت من لە
باخەكەتدا
يارىيىكەم

دوای نیوه‌پو، که منداله‌کان له قوتابخانه
گه‌رانه‌وه‌و به پاکردن چوونه ناو باخه‌که‌وه؛
دیتیان که‌وا مام زه‌به‌لاح له‌ژیر دره‌خته‌که‌دا
پاکشاه‌وه سه‌رتاپای له‌شی به گولی سپی
داپوشراوه!

ئۇسكارا وايلىد (۱۸۵۴-۱۹۰۰) بە پىنى ئەو سەردەم كۆمەلگايەي كە تىيدا دەريا، وەك مرقۇنكى ئاسايى تەماشاشا نەدەكرا. بەرپىيەش بەرھەم نووسراوكانى رەنگە لاي ھەندى، ئاسايى نەپىت؟ اگەر تەنھا باس لەم كورتە چىرۆكەشى بىكەين، ئەوا رەنگە لاي زۆر بەمان، بە تاييەتى كۆتاييەكەي) جىنى پەخنەر مشتومر پىت، بەلام با ئىمە ئۇسكارا وايلىد وەك ئەوئەي ھەوو سەيرىكەين. ئەو مرقۇنكى جيا/ تاييەت بوو با ئىمەش ئەو تاييەتتەمان قبول پىت. چىرۆكى زەبەلاخە خۆپەرستەكە (كە من پىم باشترو جواترە بىكەم بە باخەكەي مام زەبەلاخ) ئەوئەمان نىشان دەدات كە دەكرى "پۇژى" لە پۇژان" يان لە ساتەوختىكدا وان لەو خۆپەرستتە بەئىنىو تۆوى خۆشەويستى لە دلىدا چەكەرە بىكاتو نەك باخەكەي خۆي، بگرە ھەموو باخىكىش بىكاتە مولكى مندانلان! من دەقى ئەم چىرۆكەم لە پورى تىكستە ئىنگلىزىيەكەو كىردوو بە كوردىو بە تەرچومە نەروچىكەش بەراوردم كىردوو. دەتوانم بلىم كە (بە موو) لە دەقە ئىنگلىزىيەكە لام نەداو ھەگر ئەوئەي كە جياوازي پىژمان و ستركتورى دوو زمانەكە ناچارى كىرئىم! بەو ھىوايەي كە لەم پۇژگارە سەخت و نالەبارەدا باخىك ھەپىت مىدالە ئازىزەكان گەمەي تىدا بىكەن.

لەبلاوكراوەكانى دەزگاي
چاپ و پەخشى سەردەم